

principielt, vi afgive vor Stemme idag; saaledes opfatter jeg det. Det Spørgsmaal, der foreligger, er: Anseer man det derefter nødvendigt, nyttigt, rigtigt og sønseligt, at Folket giver Afkald paa en Deel af den Frihed, der er nedlagt i dets Hænder. Man kommer altsaa saaledes til at stemme efter det Ønske og den Overbeviisning, man selv nærer med Hensyn dertil, og saaledes kommer man ogsaa denne Dag til at afgive sin Stemme uhindret, og uden at det faaer Afgjørelse paa den eventuelle, fremtidige Afstemning. Friheden har for mig en saa stor Værdi og Betydning, og den er nedlagt saaledes i Grundloven af 5te Juni 1849, som jeg selv priser mig lykkelig over at have haft om end kun en ringe Andeel i at medvirke til, at jeg efter min Anstuelse og Overbeviisning, naar ikke Folket nøder mig dertil, ikke nogensinde vil kunne give Afkald eller Slip derpaa, og da det er denne Overbeviisning, som jeg formener, at der idag skal finde sin Afgjørelse ved Afstemningen, saa kan jeg ogsaa kun stemme for, at der ikke foretages nogen Forandring i Grundloven, som den er givet, og som jeg vil ønske, at den, hvis det er muligt, bestandig maa være i det danske Folks Besiddelse.

N. Andersen: Jeg er det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Tschering) overordentlig forbunden for den Iver og Nidkjærhed, hvormed han vedblivende værner om den menige Landbefolknings Ret her i Landet, og jeg er det saameget mere, som det er min inderlige Overbeviisning, at det ærede Medlem ikke omgaaes med Planer til noget Andet end det, han offentlig fører Ordet for. Jeg kan derfor ogsaa med stor Taalmodighed høre paa de bittere Udsald, som det ærede Medlem under disse Forhandlinger af og til gjør med os af Bondestanden, som have givet vort Samtykke til det Forslag, der her foreligger. Jeg kan med stor Taalmodighed høre derpaa af det ærede Medlem, fordi det er min inderlige Overbeviisning, at han kun mener os det godt; men, naar jeg desuagtet ikke kan og ikke tør følge det ærede Medlem paa den Vej, han viser, saa er det, fordi jeg ikke formaaer at indsee, at jeg ved at gjøre dette vilde tjene

enten mit Fædreland i det Hele taget eller den Samfundsklasse, hvortil jeg hører, bedre end ved at tage det, som nu er budt os. Det ærede Medlem har fremstillet os det foreliggende Lovforslag i alle dets mørkeste Farver, og jeg giver det ærede Medlem Ret i, at det ikke er lysteligt at see til; det har jeg seet længe, før det ærede Medlem idag sagde os det, ja, før han nogensinde sagde os det, og jeg har paa et tidligere Trin af disse Forhandlinger næret Haab om at faae noget Bedre, men hvorledes Begivenhederne have udviklet sig, er Enhver bekendt. Jeg skal derfor ikke her røre ved det, men hvad nytter det, at det ærede Medlem stiller os det med saa mørke Farver, naar han ikke er istand til at paavise os det Middel, hvorved vi kunde faae noget Bedre. Det ærede Medlem erkjender jo selv — han gjør det med bitter Bebreidelse —, at Regjeringen har det i sin Magt i Forening med Rigsraadet, og navnlig med Rigsraadets Landssting, at opretholde dette saalænge, indtil der opnaaes en Overeenskomst mellem Rigsraad og Rigsdag i Forfatningsagen. Naar dette nu er saa, og det ærede Medlem erkjender det jo selv, hvad nytter det saa, om hele den menige Befolkning reiser sig og siger: "Vi ville ikke have dette Forslag, naar vi dog ikke ere istand til paa lovlig Maade at faae noget Bedre, og det ærede Medlem kan ikke ville tilraade os at gjøre noget Ulovligt. Da Danmarks Bondestand sidst betraadte Ulovlighedens Vej for at tilkæmpe sig større Frihed, end den paa lovlig Maade kunde naae, da haadebe det den saa ilde, at Følgerne ikke endnu ere forvundne." Det kan ikke være det ærede Medlems Mening, at vi skulle gjøre noget Ulovligt for at faae noget Bedre end det, man her byder os, men jeg maa da ogsaa tilstaae, at jeg formaaer ikke at indsee, at det Forslag, der her foreligger, hvor uheldigt det end kan være, stulde være saa svangert med Ulykker for os, som det ærede Medlem stiller. Jeg troer, at vi i Fremtiden med den Forfatning, som her nu foreligger, ville være istand til at bevare de Rettigheder, vi alt have opnaaet; jeg troer, vi ville have det i vor Magt paa lovlig Maade at forhindre, at man enten igjen vælter Børnepligtsbyr-